

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 480/2013-38

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. decembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti J. P., K., zastúpeného advokátom JUDr. J. G., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 72/2008, za účasti Okresného súdu Košice I, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 72/2008 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Košice I **p r i k a z u j e ,** aby v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 72/2008 konal bez zbytočných prietáhov.

3. J. P. **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Košice I **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I je p o v i n n ý uhradiť J. P. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. G., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. apríla 2013 doručená sťažnosť J. P., K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. G., K., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 72/2008.

Zo sťažnosti, z jej doplnenia a vyžiadaného spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že sťažovateľ sa návrhom doručeným okresnému súdu 29. júna 2010 domáhal zverenia svojich maloletých detí do striedavej starostlivosti oboch rodičov a tiež zrušenia vyživovacej povinnosti k maloletým deťom.

Z vyžiadaného spisu okresného súdu vyplýva, že konanie vedené pod sp. zn. 22 P 150/2010 bolo uznesením z 22. novembra 2010 spojené s konaním vedeným pod sp. zn. 21 P 72/2008 s tým, že obe veci sa budú ďalej viesť pod sp. zn. 21 P 72/2008.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza: *„Aj keď od podania môjho návrhu ubehli takmer tri roky a od posledného pojednávania vo veci, ktoré sa konalo 22. 11. 2010 ubehlo takmer dva a pol roka, OS KE I do dnešného dňa nielenže nedokázal vec právoplatne skončiť, ale vo veci takmer dva a pol roka ani nekoná.*

Kedže súd celé toto obdobie nekoná, podal dňa 6. 2. 2013 sťažnosť podľa § 62 ods. 1 zák. č. 757/2004 na Okresný súd Košice I. Kedže moju sťažnosť predseda Okresného súdu Košice I v zákonnej lehote nevybavil, s čím som nebol spokojný, podal som dňa 19. 3. 2013 sťažnosť do rúk predsedu Krajského súdu v Košiciach. Ten však moju sťažnosť nevybavil

v zmysle zákona, ale moju sťažnosť odstúpil, vraj z dôvodu príslušnosti na Okresný súd Košice I. “

V písomnom doplnení sťažnosti z 12. júna 2013 sťažovateľ vyjadril svoje stanovisko k spôsobu vybavenia jeho sťažnosti na prietahy predsedom okresného súdu, pričom v tejto súvislosti okrem iného uviedol: *«z odpovede predsedu OS KE ďalej vyplýva, že časové úseky, medzi ktorými súd prideloval spis sudcom, ktorí sa cítili byť zaujatí, boli neprimerane dlhé. Ďalej predseda OS KE I konštatuje, že dňa 22. 2. 2010 Mgr. K. spojila na spoločné konanie veci vedené pod značkou 21 P/72/2008 a sp. zn. 22 P/150/2010 s tým, že ďalej sa tieto konania budú viesť pod spoločnou značkou 21 P/72/2008, O tom, že sa tieto dve veci spojili práve pod značku 21 P/72/2008 ma súd nikdy informoval. Pôvodné konanie pod touto značkou je „staré“ už päť rokov, a teda je dávno reštančné, čo ešte viac dokumentuje to, že v konaní 21P/72/200S došlo k prietahom v konaní.»*

Na základe uvedenej argumentácie sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základne právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom sudkyne Okresného súdu Košice I, v konaní č. k. 22 P/150/2010-4 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice I prikazuje, aby vo veci konal a prikazuje obnoviť stav pred porušením základného práva a práva upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Sťažovateľovi J. P. priznáva finančné zadosťučinenie 10 000 EUR (slovom desaťtisíc EUR), ktoré je Okresný súd Košice I povinný sťažovateľovi vyplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Sťažovateľovi J. P. priznáva trovy právneho zastúpenia vo výške podľa vyčíslenia advokáta, ktoré je Ministerstvo spravodlivosti SR povinné zaplatiť na účel advokáta, ktorého sťažovateľovi pridelí Ústavný súd SR do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia. “

Ústavný súd ešte pred predbežným prerokovaním požiadal predsedu okresného súdu o vyjadrenie k sťažnosti. Na žiadosť ústavného súdu zareagoval predseda okresného súdu v prípise sp. zn. Spr 35/10 z 3. júla 2013, v ktorom popísal doterajší priebeh namietaného konania a okrem iného v ňom ďalej uviedol: „... mám zato, že činnosť súdu smerovala k odstráneniu právnej neistoty a k meritórnemu rozhodnutiu. Priebeh konania bol ovplyvnený viacerými návrhmi odporcu na nariadenie predbežného opatrenia, o ktorých musel súd v lehote ustanovenej Občianskym súdnym poriadkom rozhodnúť.

K spomaleniu postupu súdu došlo aj správaním sa účastníkov. Pojednávania dňa 1. 7. 2008 sa nezúčastnil odporca. Pojednávania určeného na 2. 9. 2008 sa nezúčastnila navrhovateľka aj odporca. Pojednávania určeného na 20. 5. 2009 sa nezúčastnila navrhovateľka.

Odporca proti sudcom Mgr. P., JUDr. N. M., JUDr. V., Mgr. G. podal žalobu o náhradu škody. V dôsledku takéhoto konania odporcu sudcovia oznámili predsedovi súdu, že sa cítia byť vo veci zaujatí. Predseda súdu námietkam zaujatosti sudcov vyhovel a vec bola zakaždým pridelená inému sudcovi.

V priebehu konania som zistil aj kratšie obdobia nečinnosti súdu, od vrátenia spisu Krajským súdom v Košiciach 11. 11. 2008 do 20. 5. 2009, kedy súd vytýčil ďalší termín pojednávania a od 22. 1. 2010, od rozhodnutia o priznaní trov dôkazov S. s., do 17. 8. 2010, kedy súd vytýčil pojednávanie.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti som dospel k záveru, že sťažnosť J. P. je nedôvodná.“

Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 480/2013-23 z 15. augusta 2013 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 72/2008 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 22 P 150/2010).

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu, aby prípadne doplnil svoje vyjadrenie k sťažnosti sp. zn. Spr. 35/10 z 3. júla 2013 a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predseda okresného súdu

v prípise sp. zn. Spr. 35/10 doručenom ústavnému súdu 19. septembra 2013 oznámil, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Dňa 20. septembra 2013 vyzval ústavný súd právneho zástupcu sťažovateľa, aby sa vyjadril, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenia predsedu okresného súdu sp. zn. Spr. 35/10 z 3. júla 2013 a zo 16. septembra 2013 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska. Právny zástupca sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 27. septembra 2013 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, pričom možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniam predsedu okresného súdu nevyužil.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Zo sťažnosti, z jej doplnenia, z obsahu spisov okresného súdu sp. zn. 21 P 72/2008, sp. zn. 22 P 150/2010 a z písomných vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

Ing. A. P. (ďalej len „navrhovateľka“) podala 7. mája 2008 na okresnom súde návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhala úpravy styku otca (sťažovateľa) s maloletými deťmi a určenia výživného zo strany otca pre maloleté deti. Uznesením č. k. 21 P 72/2008-9 z 9. mája 2008 okresný súd ustanovil maloletým deťom kolízneho opatrovníka a uznesením č. k. 21 P 72/2008-10 z 9. mája 2008 okresný súd návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol (označené uznesenie nadobudlo právoplatnosť 31. mája 2008).

Okresný súd uznesením č. k. 21 P 72/2008-132 z 9. mája 2008 rozhodol, že začína konanie bez návrhu, a nariadil termín pojednávania na 1. júl 2008.

Okresný súd prípisom z 13. mája 2008 požiadal Daňový úrad K. I o zaslanie listinných dôkazov.

Dňa 27. júna 2008 sťažovateľ doručil okresnému súdu ospravedlnenie svojej neúčasti na pojednávaní, ktoré bolo nariadené na 1. júl 2008, a požiadal o odročenie tohto pojednávania. Napriek tomu sa 1. júla 2008 pojednávanie uskutočnilo; okresný súd vypočul navrhovateľku a pojednávanie odročil na 15. júl 2008, ktoré sa ale neuskutočnilo z dôvodu práceneschopnosti sudkyne.

Pojednávania nariadeného na 2. september 2008 sa nezúčastnila navrhovateľka, jej právny zástupca, sťažovateľ a ani kolízny opatrovník. Ďalšie pojednávanie bolo nariadené na 1. október 2008, na ktorom sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi; spis bol na rozhodnutie o tejto námietke 14. októbra 2008 predložený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), ktorý uznesením č. k. 5 NcC/49/2008-73 z 28. októbra 2008 rozhodol, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z prerokúvania a rozhodovania veci.

Po vrátení spisu okresný súd ďalší termín pojednávania nariadil na 20. máj 2009 a prípisom z 5. mája 2009 požiadal Daňový úrad K. I o zaslanie listinných dôkazov.

Pojednávania 20. mája 2009 sa nezúčastnila navrhovateľka, u ktorej predvolanie na pojednávanie nebolo vykázané, a následne bolo odročené na 3. jún 2009; po prednesoch účastníkov konania okresný súd toto pojednávanie odročil na 6. október 2009 na účely doplnenia dokazovania.

Okresný súd po prerokovaní veci pojednávanie uskutočnené 6. októbra 2009 odročil na neurčito na účely doplnenia dokazovania o príjmoch sťažovateľa. Následne si okresný súd prípisom z 9. októbra 2009 vyžiadal listinné dôkazy od S. s., a. s., a uznesením č. k. 21 P 72/2008-186 z 22. januára 2010 jej priznal náhradu trov dôkazov; proti tomuto uzneseniu podal odvolanie sťažovateľ.

Ďalší termín pojednávania okresný súd nariadil na 17. august 2010; na tomto pojednávaní zákonná sudkyňa oznámila prítomnému sťažovateľovi, že sa cíti byť v tejto veci zaujatá, keďže na ňu podal žalobu.

Dňa 31. augusta 2010 bola vec pridelená na prerokovanie novej zákonnej sudkyňi.

Okresný súd na pojednávaní 22. novembra 2010 spojil na spoločné konanie veci vedené pod sp. zn. 21 P 72/2008 a sp. zn. 22 P 150/2010 a po vypočutí účastníkov konania ho odročil na neurčito na účely nariadenia znaleckého dokazovania.

Sťažovateľ 6. decembra 2010 doručil okresnému súdu návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým žiadal znížiť vyživovaciu povinnosť voči maloletým deťom. Uznesením č. k. 21 P 72/2008-214 z 13. decembra 2010 okresný súd návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

Zákonná sudkyňa 10. januára 2011 oznámila podpredsedníčke okresného súdu, že existujú dôvody na jej vylúčenie z namietaného konania, a žiadala vec prideliť inému sudcovi. Dňa 11. januára 2011 bola predmetná vec pridelená novej zákonnej sudkyni, ktorá však vzápätí 13. januára 2011 oznámila predsedovi okresného súdu, že sa cíti byť vo veci zaujatá, pretože sťažovateľ podal proti nej žalobu o náhradu škody.

Vec bola následne 21. januára 2011 pridelená (ďalšej) novej zákonnej sudkyni, ktorá uznesením č. k. 21 P 72/2008-227 z 8. februára 2011 opakovaný návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietla.

Sťažovateľ doručil 15. februára 2011 okresnému súdu ďalší návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhal zmeny úpravy rodičovských práv k maloletým deťom. V tomto návrhu okrem iného uviedol, že ho podáva v súvislosti s namietaným neprávny úradným postupom konajúcej sudkyne (jej postup namieta v rámci žaloby o náhradu škody, pozn.).

Dňa 17. februára 2011 zákonná sudkyňa oznámila predsedovi okresného súdu, že sa cíti vo veci zaujatá, keďže sťažovateľ podal proti nej žalobu o náhradu škody; vec bola pridelená 21. februára 2011 novému zákonnému sudcovi, ktorý uznesením č. k. 21 P 72/2008-242 z 15. marca 2011 (ďalší) návrh sťažovateľa na nariadenie predbežného opatrenia zamietol a následne uznesením č. k. 21 P 72/2008-252 z 15. apríla 2011 rozhodol o náhrade trov konania; proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ 28. apríla 2011 odvolanie, na základe ktorého bolo odvolaním napadnuté uznesenie 17. mája 2011 zrušené.

Dňa 23. mája 2011 okresný súd predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu z 22. januára 2010; krajský súd odvolaním

napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil uznesením č. k. 7 CoP 158/2011-262 z 18. augusta 2011 a 22. augusta 2011 vrátil spis okresnému súdu.

Ďalší návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhal zmeny úpravy rodičovských práv a povinností, doručil sťažovateľ okresnému súdu 20. decembra 2011, ktorý ho uznesením č. k. 21 P 72/2008-270 z 21. decembra 2011 zamietol.

Dňa 3. januára 2012 sťažovateľ doručil okresnému súdu ďalší návrh na nariadenie predbežného opatrenia na zmenu úpravy rodičovských práv a povinností, ktorý bol uznesením č. k. 21 P 72/2008-278 z 9. januára 2012 zamietnutý. Rovnaký návrh doručil sťažovateľ okresnému súdu aj 31. januára 2012, ktorý bol uznesením okresného súdu č. k. 21 P 72/2008 zo 7. februára 2012 opätovne zamietnutý.

Ďalšie pojednávanie okresný súd nariadil na 21. február 2012; na tomto pojednávaní sťažovateľ oznámil, že proti zákonnému sudcovi podal žalobu o náhradu škody za porušenie práva účastníka na spravodlivé a nestranné konanie a taktiež vzniesol námietku zaujatosti voči zástupkyňi kolízneho opatrovníka; vzhľadom na uvedený postup sťažovateľa zákonný sudca 2. marca 2012 oznámil predsedovi okresného súdu, že sa cíti vo veci zaujatý, a vyslovil súhlas s tým, aby vec bola pridelená inému sudcovi; vec bola pridelená novej zákonnej sudkyni 21. marca 2012.

Sťažovateľ 27. marca 2012 doručil okresnému súdu ďalší návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým sa domáhal zmeny úpravy rodičovských práv a povinností, ktorý okresný súd uznesením č. k. 21 P 72/2008-296 z 2. apríla 2012 zamietol; proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ 18. apríla 2012 odvolanie, ktoré bolo predložené odvolaciemu súdu spolu so spisom na rozhodnutie. Dňa 27. apríla 2012 odvolací súd vec vrátil okresnému súdu ako predčasne predloženú.

Následne 3. júla 2012 (po tom, ako okresný súd 3. mája 2012 zaslal odvolanie sťažovateľa ostatným účastníkom konania na zaujatie stanoviska) okresný súd opätovne predložil spis odvolaciemu súdu, ktorý napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa 4. júla 2012 potvrdil.

Pojednávanie nariadené na 16. október 2012 bolo na žiadosť sťažovateľa odročené bez prerokovania veci.

Dňa 10. júna 2013 bola vec pridelená novej zákonnej sudkyni, ktorá nariadila termín pojednávania na 27. september 2013, na ktorom okresný súd nerozhodol o žiadnom zo žalobných návrhov.

Ďalší termín pojednávania okresný súd nariadil na 30. január 2014.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 72/2008.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a ods. 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. V súvislosti s posudzovaním právnej a faktickej zložitosti veci ústavný súd konštatuje, že predmetom namietaného konania je rozhodovanie o úprave rodičovských práv a povinností k maloletým deťom. Obdobné spory tvoria štandardnú súčasť

rozhodovacej agendy okresných súdov, pričom k tejto problematike existuje v zásade ustálená judikatúra všeobecných súdov, a preto vec sťažovateľa ústavný súd nepovažuje z právneho hľadiska za zložitú. Obsah súdneho spisu sp. zn. 21 P 72/2008 nepotvrďuje ani faktickú zložitnosť posudzovanej veci. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že právnou ani skutkovou zložitnosťou veci nemožno ospravedlňovať doterajšiu dĺžku napadnutého konania.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa ako účastníka namietaného konania, ústavný súd prihliadol najmä na skutočnosť, že sťažovateľ viackrát v krátkych časových intervaloch za sebou (v priebehu niekoľkých dní) podával návrhy, ktorými sa domáhal, aby okresný súd predbežným opatrením upravil rodičovské práva k maloletým deťom, bez toho, aby došlo k zmene podmienok, za ktorých okresný súd rozhodol o jeho prechádzajúcich návrhoch, pričom rozhodovanie o týchto návrhoch nepochybne spôsobilo predĺženie namietaného konania. Ústavný súd vzal tiež do úvahy skutočnosť, že sťažovateľ vzniesol proti viacerým zo zákonných sudcov konajúcich v jeho veci námietku zaujatosti, v dôsledku čoho došlo následne k zmenám zákonných sudcov, čo malo nepochybne negatívny vplyv na plynulosť priebehu namietaného konania. Uvedené správanie sťažovateľa ako účastníka konania síce nemôže ospravedlniť doterajšiu neprimeranú dĺžku namietaného konania, ale možno ho spolu so skutočnosťou, že sťažovateľ sa trikrát neustanovil na pojednávanie, na ktoré bol riadne predvolaný, primerane zohľadniť pri určovaní výšky finančného zadostučinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Zo súdneho spisu sp. zn. 21 P 72/2008 vyplýva, že v doterajšom priebehu namietaného konania došlo k obdobiam dlhodobejšej neodôvodnenej nečinnosti (od 9. októbra 2009 do 22. októbra 2010, od 16. októbra 2012 do 27. septembra 2013),

ako aj k viacerým obdobiam krátkodobej nečinnosti okresného súdu. Rozhodujúce pochybenie okresného súdu však podľa názoru ústavného súdu spočíva v tom, že konanie ako celok je poznačené neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou súvisiacou s rozhodovaním o návrhoch sťažovateľa, ktorými sa domáhal predbežnej úpravy rodičovských práv a povinností, bez toho, aby konal vo veci samej. Takýto postup nesmeruje efektívne k odstráneniu stavu právnej neistoty účastníka konania, a preto nie je zlučiteľný so základným právom sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Zohľadňujúc aj doterajšiu neprimeranú dĺžku namietaného konania najmä s poukazom na jeho predmet (úprava rodičovských práv a povinností k maloletým deťom, pozn.), ústavný súd dospel k záveru, že v jeho doterajšom priebehu došlo k zbytočným prieťahom, ktoré boli spôsobené jednak neodôvodnenou nečinnosťou okresného súdu, ale najmä jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v namietanom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 21 P 72/2008 konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne

o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

Sťažovateľ svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodňuje tým, že „... súdy svojím postupom mi spôsobili nielen materiálnu, ale aj nemateriálnu ujmu, a taktiež aj ujmu mojim maloletým deťom“.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Pri rozhodovaní o určení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadňoval predovšetkým charakter nesústredenej a neefektívnej činnosti okresného súdu v skúmanom období, stav, v ktorom sa nachádza namietané konanie v čase rozhodovania ústavného súdu, ako aj jeho doterajšiu neprimeranú dĺžku, ale aj správanie sťažovateľa, ktorý do istej miery prispel k vzniknutým prieťahom v konaní, a predmet sporu (určenie rodičovských práv a povinností k maloletým deťom). Na základe týchto skutočností ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 000 € primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd v zmysle § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. G. Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2012, ktorá bola 781 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2013. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon sumu 130,16 €, čo spolu s režijným paušálom (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje odmenu v celkovej sume 275,94 € (bod 4 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. decembra 2013